

EXTRÉMNA DISPROPORCIONALITA, ÚSTAVNO- PRÁVNE A TEORETICKO-FILOZOFICKÉ VÝCHODISKÁ A LIMITY JEJ APLIKÁCIE PRI AKTUÁLNOM STRETE KATALOGIZOVANÝCH ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD JEDNOTLIVCA A OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

AN EXTREME DISPROPORTIONALITY, CONSTITUTIONAL-LEGAL AND THEORETICAL- PHILOSOPHICAL BACKGROUNDS AND LIMITS OF ITS APPLICATION IN A CURRENT CLASH OF CATALOGUED FUNDAMENTAL RIGHTS AND FREEDOMS OF AN INDIVIDUAL AND PROTECTION OF A PUBLIC HEALTH

Ferdinand Korn

Abstrakt

Predkladaný článok analyzuje na báze filozoficko-právnych a ústavno-teoretických premís aspekty prítomné v aktuálnom rozhodovaní ústavného súdu pri posudzovaní súladnosti právnych aktov verejného zdravotníctva s ústavnou textáciou v ich najširšom definičnom ponímaní *de constitutione ferenda* a *de constitutione lata*, zvyrazňujúc pritom nevyhnutnosť návratu k prameňom (*ad fontes*) kontinentálnej právnej kultúry pri každej realizovanej ústavnej analýze stretu základných práv a slobôd jednotlivca a verejného záujmu, prezentovaného štátom. Použitím predovšetkým logických metód autor článku, prístupom od všeobecnosti ku konkrétnosti, poukazuje na potrebu zachovania čo najvyššej miery obsahu princípu právnej istoty a to i na hierarchicky piedestálnej úrovni regulácie spoločenských vzťahov pri aplikácii ústavného textu Ústavným súdom Slovenskej republiky.

62	ARTICLES Ferdinand KORN	Extrémna disproportionálnosť, ústavno-právne a teoreticko-filozofické východiská a limity jej aplikácie pri aktuálnom strete katalogizovaných základných práv a slobôd jednotlivca a ochrany verejného zdravia	
----	----------------------------	--	--

Kľúčové slová

základné práva a slobody, verejný záujem, jednotlivec, štát, extrémna disproportionálnosť

Abstract

On the basis of philosophical-legal and constitutional-theoretical premisses the present article analyses aspects which are present in the current decision-making of the Constitutional Court when assessing the compatibility of legal acts of public health with constitutional texting in their broadest definition *de constitutione ferenda* and *de constituitone lata* emphasising the need to return to the sources (*ad fontes*) of continental legal culture in any constitutional analysis carried out of the clash of fundamental rights and freedoms of the individual and of the public interest presented by the State. By using mainly logical methods, the author of the article, with an approach from general to specificity, points to the need to maintain the highest possible level of content of the principle of legal certainty, even at the hierarchically pedestal level of regulation of social relations in applying of the constitutional text by the Constitutional Court of the Slovak Republic.

Keywords

fundamental rights and freedoms, public interest, individual, state, extreme disproportionality

Úvod

Pred zhruba dvoma rokmi by vo vedeckej a odbornej právnickej obci Slovenskej republiky málokto predpokladal, že právne predpisy (právne akty) ešte len formujúceho sa právneho odvetvia slovenského právneho normatívneho systému, teda odvetvia práva verejného zdravotníctva, vyvolajú tak vážnu diskusiu a polemiku o podstate objektívneho práva Slovenskej republiky, resp. o podstate korelačného pôsobenia štátu ako regulátora priestoru jednotlivca na jednej strane a jednotlivca ako nositeľa základných práv a slobôd a pôvodcu štátnej moci v demokratickom materiálnom právnom štáte na strane druhej a to na základe jej doteraz posudzovanej obsahovej ústavnej katalogizácie. Hneď na úvod je potrebné zvýrazniť, že ústavná doktrína, ktorá je poznateľná v aktuálnych rozhodnutiach Ústavného súdu Slovenskej republiky, kde ústavný súd reaguje na podnety ústavne oprávnených subjektov, v ktorých dotknuté subjekty namietajú nesúlad prijímaných právnych aktov orgánov verejného zdravotníctva s ústavným textom, nie je ukončená. Predkladaný článok je preto teoretickou reflexiou na obsah nálezov a uznesení ústavného súdu v určitej etape poznateľnosti ideového smerovania jeho rozhodnutí, vychádzajúc pritom z odpovede na otázku, kde je podľa názoru ústavného súdu miesto právnych aktov práva verejného zdravotníctva v ústavnom systéme normatívnych právnych aktov slovenského právneho poriadku. Na podklade odpovedí na uvedenú otázku sa však vynorila oveľa závažnejšia otázka a to, aké a akými filozoficko-právnymi fundamentmi sú stanovené ústavné limity ústavného súdu pri konfrontácii napadnutých normatívnych právnych aktov orgánov

verejného zdravotníctva s existujúcou textáciou ústavy, resp. aká je miera viazanosti ústavného súdu ústavným textom pri vyslovení nálezu vo veci samej.

Predkladaný článok má ambíciu analyzovať na báze filozoficko-právnych a ústavno-teoretických premís aspekty prítomné v aktuálnom rozhodovaní ústavného súdu v ich najširšom definičnom ponímaní *de constitutione ferenda* a *de constitutione lata*, zvyrazňujúc pritom nevyhnutnosť návratu k prameňom (*ad fontes*) kontinentálnej právnej kultúry pri každej analýze konkrétnej právnej skutočnosti. Použitím predovšetkým logických metód, ktorých súčasťou sú abstrakcia, konkretizácia, analýza, syntéza, indukcia, dedukcia (pričom uvedené metódy sa vzájomne dopĺňajú a kombinujú a vo svojom účinku prekrývajú), autor článku, prístupom od všeobecnosti ku konkrétnosti, poukazuje na potrebu zachovania čo najvyššej miery obsahu princípu právnej istoty a to i na hierarchicky piedestálnej úrovni regulácie spoločenských vzťahov pri aplikácii ústavného textu Ústavným súdom Slovenskej republiky.

Základné filozoficko-teoretické východiská skúmanej problematiky

Kontinentálne objektívne právo, kam sa zaraďuje i slovenský právny normatívny systém, je charakteristický tým, že sa jedná o písané právo, ktoré sa subsumuje. Jasnosť a určitosť právnych noriem, ochrana nadobudnutých a získaných práv a ochrana legitímnych očakávaní sú nevyhnutnou kumulatívnou podmienkou (*conditio sine qua non*) naplnenia obsahu princípu právnej istoty, ktorá je kvintesenciou objektívneho práva ako spoločenského normatívneho systému materiálneho právneho štátu, teda i Slovenskej republiky. Existujúci normativizmus slovenského objektívneho práva je znakom toho, že objektívne právo zabezpečuje jednotlivcovi predvídateľnosť správania sa voči nemu zo strany štátu a zo strany ostatných jednotlivcov v štáte, pretože právne normy upravujúce komplementárne správanie sa jednotlivcov (a štátu voči nim) majú zovšeobecňujúcu poznateľnú podobu v písanom práve kontinentálneho typu právnej kultúry. I keď sú uvedené postuláty podstatou filozofie právneho pozitivizmu, predvídateľnosť správania sa subjektov v štáte nie je možné zabezpečiť inak ako normami objektívneho práva, čo je zhmotnené v princípe takto filozoficky koncipovanej „právnej istoty“ H. Kelsena, tvorcu čistej právnej náuky 20. storočia ako najdôležitejšieho variantu normatívneho alebo normologického pozitivizmu. Prirodzene platí, že kontinentálny právny systém je v súčasnosti definovaný v zmysle iusnaturalistickej právnej filozofie najmä G. Radbrucha, ktorým európska právna kultúra uznala bezpodmienečnú realizáciu objektívneho práva v spätosti so všeobecnými princípmi spoločenskej morálky a historickej pamäte. Normativizmus však v objektívnom práve naďalej zostal, čo znamená, že tam, kde existujú platné a účinné právne normy v zmysle ich monizmu, heteronómnosti a spätosti so štátom, tam sa regulatívne predpokladá, že ich hlavným poslaním je zabezpečenie princípu právnej istoty. Významný iusnaturalistický právny filozof 20. storočia R. Dworkin definuje obsah objektívneho práva ako právne princípy, právne normy a politickú morálku. A samotný G. Radbruch vo svojej piatej minúte právnej filozofie postuluje, že medzi právnymi princípmi, ktoré predstavujú predovšetkým spoločensko-morálne kritéria objektívneho práva a právnymi normami, ktoré sú považované za nástroj prevažne pozitivistického aspektu v objektívnom práve, je nestabilná hranica

a že je to vedomie a svedomie jednotlivca, v ktorých sa právne princípy a právne normy objektívneho práva prelínajú a vytvárajú tým individuálny postoj jednotlivca k existujúcemu heteronómnemu objektívnemu právu.

Čo je (čo sa stalo) účelom objektívneho práva v materiálnom právnom štáte, za ktorý je považovaná Slovenská republika? Právna filozofia ako skúmanie hodnoty práva (kvintesencia práva) môže mať podľa G. Radbrucha iba jeden problém, ktorým je účel práva. G. Radbruch je v uvedenom zmysle tvorcom postulátu o zákonom nepráve a nadzákonnom práve, ktorý je v podobe všeobecne platných princípov súbehu morálky a práva silnejšie, ako každá pozitivistická tvorba práva (Brörtl, 1999, s. 263).

Ak je cieľom pôsobenia objektívneho práva v materiálnom právnom štáte regulácia spoločenských vzťahov, kde predmetná regulácia je modernou ústavnoprávnou vedou vnímaná ako priesečník pôsobenia objektívneho práva ako nástroja štátnej moci a pôsobenia toho istého objektívneho práva ako nástroja ochrany jednotlivca pred negatívnym zásahom štátnej moci do jeho prirodzených práv, potom je účelom objektívneho práva zabezpečenie predvídateľnosti vzájomného správania sa štátu k jednotlivcovi (vertikálny účinok objektívneho práva) a vzájomného správania sa jednotlivcov v štáte (horizontálny účinok objektívneho práva), zhmotnenú v princípe filozoficky koncipovanej „právnej istoty“. Dynamickosť patrí medzi významné znaky právneho normatívneho systému. Jeho pendantom je stabilita a (právna) istota v procese regulácie spoločenských vzťahov. Dynamickosť predstavuje aktívnu stránku regulácie spoločenských vzťahov zo strany štátu, stabilita predstavuje pasívnu stránku regulácie spoločenských vzťahov. Medzi dynamickosťou a stabilitou regulácie spoločenských vzťahov prostredníctvom obsahu objektívneho práva (jeho princípmi a pravidlami) musí existovať prirodzená rovnováha, *ekvilírium*, ktorá garantuje každému nositeľovi subjektívnych práv (katalogizovaných základných práv a slobôd) predvídateľnosť vo vzájomnom správaní sa jednotlivcov v sociálnych interakciách a rovnako v regulačných obsahoch a formách verejnej moci voči prirodzene slobodnému priestoru jednotlivca, ktorú môže zaručiť iba právny normatívny systém (objektívne právo).

Teoretické základy interpretácie ústavných článkov

Kultúrno-právne prostredie, ktoré sa formovalo po Druhej svetovej vojne v Európe, prinieslo potrebu validného interpretačného pohľadu na formujúce sa ústavy európskych štátov, najmä na tie články základných zákonov, ktoré regulovali základné práva a slobody. V procese hľadania odpovede na stanovenú otázku, boli prezentované dve názorové platformy.

Predstaviteľom prvej názorovej platformy je E. Forsthooff, ktorej podstata spočíva v tvrdení, že rozdiel medzi ústavou, ako základným zákonom štátu a zákonmi, nie je rozdielom principiálnym, je iba rozdielom v stupni právnej sily. Vychádzajúc z tejto koncepcie E. Forsthooff presadzoval názor, že rovnako pre ústavu, ako aj pre zákony, sú dané tie isté interpretačné pravidlá, čím sa stávajú články ústavy o základných právach a slobodách, ich výklad a aplikácia preukázateľná, predvídateľná a kontrolovateľná.

Prezentovaná téza E. Forsthooffa našla v 60-tych a 70-tych rokoch 20. storočia významnú oponentúru. Predstaviteľmi druhej názorovej vlny, ktorá bola v kontradikcii s Forsthooffovou

myšlienkou, sú K. Hesse, P. Häberle a E.W. Böckenförde. Podľa uvedených teoretikov je ústava typická svojou všeobecnosťou, neúplnosťou a hlavne tým, že najmä v časti zakotvujúcej základné práva a slobody obsahuje ústava princípy a nie normy. Z uvedenej myšlienky plynie tzv. Böckenfördeho paradox, ktorý poukazuje na zdanlivý nesúlad a tým napätie medzi priamou aplikovateľnosťou článkov ústavy, ktoré majú charakter princípov a tými istými článkami ústavy predpokladanú existenciu aplikácie schopnej právnej normy (Klučka, Feťková, 2000, s. 33). Vychádzajúc z Böckenfördeho paradoxu možno ustáliť nasledujúcu úvahu: pokiaľ sa v metodológii ústavného práva pri vyplňaní medzier normatívnych ústavných textov ponúkajú interpretačné pravidlá používané v aplikácii jednoduchého práva, pri riešení kolízie ústavou chránených hodnôt, ktorými sú základné práva a slobody navzájom, alebo medzi základnými právami a slobodami a verejnými dobrami, je aplikácia metód jednoduchého práva vylúčená. Vylúčenie je odôvodnené tým, že pokiaľ aplikácia jednoduchého práva je aplikáciou pravidiel, aplikácia základných práv a slobôd podľa článku ústavy je aplikáciou právnych princípov.

Rozdiel medzi právnymi princípmi a právnymi pravidlami spočíva v tom, že právne princípy sú všeobecne uznávané hodnoty, ktoré majú vysokú dimenziu dôležitosti a významu, pričom právne pravidlá uvedenú definičnú hodnotu nemajú. Ďalší významný rozdiel medzi právnymi princípmi a právnymi pravidlami spočíva v tom, že v prípade konfliktu právnych pravidiel, t.j. v prípade normatívneho sporu, je vyústením sporu platnosť vždy iba jednej normy, teda iba jedného pravidla. Naproti tomu v prípade konfliktu právnych princípov, nemožno jeden z týchto princípov úplne obsahovo negovať. Negovala by sa tým všeobecne uznávaná ústavná kultúrno-civilizačná hodnota, v prípade základných práv a slobôd neodhateľná, nezrušiteľná, nescudziteľná a nepremlčateľná (Korn, 2019a, s. 71 a nasl.).

Komplementárnosť vzťahu medzi jednotlivcom a štátom v oblasti regulácie prirodzeného priestoru existencie jednotlivca vymedzením a obmedzením základných práv a slobôd a ukladaním povinnosti spôsobuje, že dochádza ku kolízii ústavou chránených základných práv a slobôd navzájom, ako aj ku kolízii medzi základnými právami a slobodami a verejnými dobrami (štátom prezentovaným verejným záujmom).

Zásada proporcionality – judiciálne a doktrínálne zdroje aplikácie článkov ústavy vymedzujúcich základné práva a slobody

Zásada proporcionality je metóda aplikácie najmä ústavných základných práv a slobôd, ktoré sa v prípade súdom riešeného sporu ocitajú vo vzájomnej kolízii (i v prípade kolízie s verejným dobrom).

Zásada proporcionality má svoje dva pramene. Primárny zdroj pochádza z judikatúry, najmä Spolkového ústavného súdu Nemecka (napr. BverfGE, 61, 126(134), hovoríme o judiciálnych prameňoch.

Doktrínálne (vedecké) pramene odôvodňujúce zásadu proporcionality vychádzajú z právno-filozofickej diskusie o kolíznom vzťahu medzi základnými právami navzájom a základnými právami a verejnými dobrami. R. Alexy pri svojej koncepcii riešenia vzťahu kolízie základných práv (a verejných dober) spája Dworkinovu teóriu právnych princípov so zásadou proporcionality. R. Alexy tvrdí: „Medzi teóriou princípov a zásadou proporcionality

existuje súvislosť. Táto súvislosť je taká úzka, ako je to len možné. Povaha princípov implikuje zásadu proporcionality. Znamená to, že zásada proporcionality so svojimi tromi čiastkovými zásadami a to vhodnosti, potrebnosti a proporcionality v úzkom zmysle slova – pomerovania, logicky vyplýva z povahy princípov, možno ju teda z nej dedukovať. Pomerovanie, ako súčasť zásady proporcionality vyplýva zo závislosti od právnych možností. Potrebnosť a vhodnosť, ako súčasti zásady proporcionality, vyplývajú z povahy princípov.“ (Alexy, 2009, s. 13).

Z vyššie uvedeného plyní, že pri analýze ústavných textov, aktívne regulujúcich priestor základných práv a slobôd ich obmedzovaním, nemožno opomenúť existujúcu súvislosť medzi zásadou proporcionality a právnymi princípmi, ako príkazmi optimalizácie, ktorá súvislosť je organickou, hoci implicitnou súčasťou ústavnej úpravy *de constitutione ferenda* a zároveň nevyhnutným predpokladom judičiálneho skúmania ústavných kolízií základných práv a slobôd navzájom, alebo základných práv a slobôd a verejného záujmu (verejných dohier) *de constitutione lata*. Zakladá to logickú otázku: je optimalizácia pre tvorcov ústavy, alebo orgán aplikujúci ústavu, absolútnym príkazom pri regulácii priestoru základných práv a slobôd jednotlivca podľa zásady proporcionality?

Odpoveď na uvedenú otázku možno nájsť v judikatúre Spolkového ústavného súdu Nemecka (napr. Bverfge, 93, 121 a nasl.) ako aj v judikatúre Ústavného súdu Českej republiky (napr. PL.ÚS 12/94, PL.ÚS 3/02) v nasledujúcom závere:

Optimalizácia je príkazom pre porovnávanie kolízie základných práv a slobôd navzájom, tzn., že zásada proporcionality nie je univerzálnym optimalizačným príkazom, ale môže byť vylúčená v prípade extrémnej disproporcionálnosti a to v prípade, ak dochádza ku kolízii základných práv a verejných dohier (záujmu). V tomto prípade má optimalizačný príkaz inú štruktúru proporcionality, akou je pomeriavanie. Odlišná štruktúra proporcionality než je optimalizačný príkaz v prípade extrémnej disproporcionálnosti sa dosahuje buď judičiálnym aposteriorným formulovaním výnimiek optimalizačného príkazu, alebo koncipovaním apriórneho všeobecného pravidla, ktoré umožňuje subsumpciu (Čič a kol., 2012, s. 78).

V súvislosti so skúmaním ústavnosti aktuálne prijímaných normatívnych právnych aktov orgánmi verejnej moci na úseku verejného zdravotníctva však vyvstáva závažný problém v otázke hraníc aplikácie extrémnej disproporcionality pri strete katalogizovaného základného práva a slobody jednotlivca s verejným dobrom (záujmom), ktorý sa štátom prezentuje ako ochrana verejného zdravia. Uvedené hranice extrémnej disproporcionality majú dva aspekty.

Prvým aspektom sú formy regulácie priestoru jednotlivca zo strany štátnej (verejnej) moci. Druhým aspektom je obsah regulácie priestoru jednotlivca, ktorý na ústavno-právnej úrovni predstavuje výklad a aplikácia relevantnej ústavnej textácie článkov ústavy, teda obsahu právnych princípov ústavného textu Ústavným súdom Slovenskej republiky.

Spoločným menovateľom oboch aspektov pre úvahy *de constitutione ferenda* a *de constitutione lata* je však legitímnosť otázky neudržateľnosti doposiaľ akceptovanej extrémnej disproporcionality pri strete základného práva a slobody jednotlivca na jednej strane a štátom prezentovaného verejného záujmu na strane druhej (pre čas *pro futuro*) a to i z dôvodu toho, že zdanlivá možnosť „bezhraničnej“ aplikácie extrémnej disproporcionality regulácie slobodného priestoru jednotlivca pri strete s proklamovanou ochranou verejného zdravia

v súčasnosti, viedla časť ústavných právnikov k extrémnemu záveru, že ústava tak, ako je platná a účinná v poznateľnom znení, platí „iba v štandardnom spoločenskom stave“. Uvedené závery však už nie sú o hľadaní hraníc extrémnej disproporcionality, resp. o aplikácii (spornej) extrémnej disproporcionality voči katalogizovanému základnému právu jednotlivca *ipso iure*, ale sú latentnou snahou o legitimizáciu nastolenia „dvoch ústavných režimov“ v materiálnom právnom štáte, čo je neprijateľný stav.

Pri aplikácii optimalizačného príkazu, či už realizáciou testu proporcionality alebo osobitou štruktúrou v prípade extrémnej disproporcionálnosti (čo autor významne spochybňuje vzhľadom na vyššie uvedené aktuálne aspekty vágnosti určovania hraníc extrémnej disproporcionality a tým na realie regulácie priestoru jednotlivca v súčasnom pandemickom období zo strany štátu) je potrebné zvýrazniť, že zmyslom výkladu ústavných článkov, upravujúcich základné práva a slobody, je vždy interpretácia princípov, teda rekonštrukcia ústavných účelov konfliktu základného práva a slobody, či už s iným základným právom a slobodou alebo verejným dobrom, a to formou obmedzenia základných práv a slobôd a ukladaním povinností. Na tomto mieste autor poukazuje na rozdiel medzi interpretáciou ústavných článkov a interpretáciou zákonnej normy, ktorej výsledkom je rekonštrukcia pravidla. Výklad článku ústavy predstavuje hermeneutický kruh, nie je kognitívnym vzorcom, tzn., že kladie vysoké nároky na tvorca i aplikátora ústavných článkov o základných právach a slobodách v teoretickej i praktickej rovine (tiež Ondřejek, 2012, s. 73).

Európske ústavné súdnictvo stojí v súčasnosti pred prijatím významných rozhodnutí, ktorými bude musieť reagovať na kolíziu prirodzeného priestoru jednotlivca, katalogizovaného v dokumentoch o základných právach a slobodách, a verejnými dobrami, teda tým, čo prezentuje ako verejné dobro štát, alebo Európska únia. Keďže posledné slovo vzhľadom na judiciálny charakter aplikácie zásady proporcionality majú ústavné súdy, Európsky súd pre ľudské práva a Súdny dvor Európskej únie, je tento status spomenutých súdov zdrojom názorovej oponentúry na metódu aplikácie pomeriavania ako na nosnú metódu riešenia konfliktu v garanciách ochrany základných práv a slobôd v európskom priestore. Táto oponentúra vychádza z možnej svojvôle aplikácie pomeriavania súdnou mocou, straty právnej istoty a obáv z negatívneho vývoja smerom k sudcovskému štátu, ktorý je spätý s judiciálnym obmedzovaním priestoru pre tvorbu práva mocou zákonodarnou, resp. mocou výkonnou (Holländer, 2012; Čič a kol., s.74).

Zopakujme a akcentujme, že problém určenia hraníc extrémnej disproporcionality zo strany štátnej moci pri strete katalogizovaného základného práva a slobody jednotlivca s verejným dobrom (záujmom), ktorý štát prezentuje ako ochranu verejného zdravia, má dva aspekty a to aspekt súvisiaci s formami regulácie priestoru jednotlivca zo strany štátnej (verejnej) moci a aspekt súvisiaci s obsahom regulácie daného priestoru na ústavno-právnej úrovni výkladom a aplikáciou ústavného textu Ústavným súdom Slovenskej republiky.

Problematika právnych foriem určenia hraníc extrémnej disproporcionality pri strete základného práva a slobody jednotlivca a verejného záujmu určeného štátom

Ústavný mechanizmus umožňujúci aktívny zásah štátu do katalogizovaného slobodného priestoru základných práv a slobôd jednotlivca je daný textáciou článku 13 ústavy, ktorého obsahom je možnosť ukladania povinností a obmedzenia katalogizovaných základných práv a slobôd jednotlivca zo strany štátu. Vo vzťahu k formám normatívnych právnych aktov, ktoré ústava ukladá pre uplatnenie možnosti danej regulácie platí, že obmedzenie základných práv a slobôd možno vykonať iba vo forme zákona a uloženie povinnosti možno realizovať (okrem aproximačného nariadenia vlády a medzinárodných zmlúv podľa čl.7 ústavy) vo forme zákona, alebo na základe zákona, teda aj vo forme podzákonného právneho predpisu.

Podzákonný právny predpis je forma normatívneho právneho aktu, ktorého stupeň právnej sily je nižší ako zákon a ktorý príslušný orgán verejnej moci vydáva na základe ústavou a zákonom určených právomocí a kompetencií. Pre vydanie podzákonného právneho predpisu tak, aby bolo súladné s ústavou, je nevyhnutné:

- aby jeho obsahom boli prijaté iba povinnosti (podľa článku 13 odsek 1 ústavy),
- aby bol prijatý na základe zákonnej delegácie (v zmysle článku 13 odsek 1 ústavy – „na základe zákona“), obsahovo nikdy nie na základe neprípustnej subdelegácie napr. nariadením vlády alebo vyhláškou ministerstva zdravotníctva, etc. (teda na základe podzákonného právneho predpisu),
- aby bol prijatý zákonnou delegáciou (splnomocnením) nie kompetenčným zákonným ustanovením, pretože kompetenčné zákonné ustanovenie sa svojou podstatou vzťahuje iba k subjektu, ktorý normatívne právne akty vydáva, nikdy nie k subjektom, ktorým sa na základe zákona ukladá konkrétna povinnosť, resp. platí, že zákonné kompetenčné ustanovenie sa nevzťahuje k právnemu vzťahu, pretože žiadny právny vzťah (práva a povinnosti subjektov) neupravuje a nemôže upraviť, upravuje len všeobecnú možnosť pre určitý subjekt verejnej moci vydávať normatívne právne akty konkrétneho stupňa právnej sily,
- aby určil konkrétnu podobu povinnosti iba na základe povinnosti určenej vo všeobecnosti v zákone, nikdy nie nad obsahový rámec zákonného splnomocnenia (v zmysle článku 13 odsek 1 ústavy – „v medziach zákona“),
- aby v ňom prijaté povinnosti nenegovali ústavne katalogizované základné práva a slobody (v zmysle článku 13 odsek 1 ústavy – „pri zachovaní základných práv a slobôd“),
- aby neobmedzoval ústavne katalogizované základné práva a slobody (článok 13 odsek 2 ústavy to vylučuje), a to ani na základe prípadnej zákonnej úpravy, pretože zákon nesmie delegovať možnosť obmedzovania základných práv a slobôd na podzákonný právny predpis (takáto delegácia je protiústavná),
- sankcia (sekundárna, sankčná povinnosť) v rámci trichotomickej štruktúry právnej normy, ktorú obsahuje daný podzákonný právny predpis, nesmie obsahovať obmedzenie základného práva a slobody a to ani vtedy, ak to isté obmedzenie upravuje už zákonné ustanovenie, ktoré delegovalo možnosť úpravy spoločenských vzťahov podzákonným

právnym predpisom. Podzákonný právny predpis nesmie nikdy obsahovať obmedzenie ústavne katalogizovaného základného práva a slobody, pretože obmedzenie základného práva a slobody na podzákonný právny predpis nemožno nikdy delegovať a to ani vo formálnej rovine. Ani rozsah obmedzenia základného práva a slobody, ktoré je explicitne uvedené (umožnené) v zákone, nesmie byť zákonom delegovaný na podzákonný právny predpis, v tom spočíva zvrchovanosť a výhrada zákona podľa čl. 13 odsek 2, 3 a 4 ústavy. Vyplýva to z podstaty slobody jednotlivca a z nevyhnutnosti v rámci tejto slobody zabezpečiť stabilitu korelácie jednotlivca a štátu, resp. stabilitu foriem objektívneho práva, ktorými je štát ústavne oprávnený vstupovať do slobody jednotlivca obmedzením jeho základného práva a slobody. Podzákonný právny predpis môže iba svojou blanketnou úpravou odkázať na existujúce ústavné obmedzenie základného práva a slobody v zákone. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že ústavná textácia pre možnosť ukladania povinnosti formuláciou „na základe zákona“ sa spočiatku vzťahovala k článku 20 odsek 4 ústavy, teda k možnosti uloženia povinnosti individuálnym právnym aktom na základe existujúceho normatívneho právneho aktu vo forme zákona. Ústavný súd Slovenskej republiky svojím nálezhom sp. zn. Pl. ÚS 5/2012 zo dňa 22. januára 2012 vyslovil, že slovné spojenie „na základe zákona“ obsahuje aj zásadné ústavné limity pre jeho adresátov, spočívajúce jednak v tom, že pre uloženie určitej právnej povinnosti musí existovať zákonné splnomocnenie ustanovené v konkrétnom zákone, pričom tento zákon zároveň ustanovuje medze, v rámci ktorých môže príslušný orgán verejnej moci uplatniť svoju normotvornú právomoc, t.j. môže ju uskutočniť „len v medziach zákona“. Z doslovného prepisu uvedeného nálezu ústavného súdu plynie explicitne, že žiadne kompetenčné ustanovenie zákona nemožno stotožniť so splnomocňujúcim ustanovením zákona tak, ako to vyššie zakladá nález ústavného súdu v možnosti uloženia povinnosti vo forme podzákonného právneho predpisu a v jednoznačnom vylúčení možnosti obmedzenia základného práva a slobody jednotlivca vo forme podzákonného právneho predpisu. V zmysle článku 125 odsek 1 ústavy je uvedená sentencia umocnená tým, že podzákonný právny predpis musí byť obsahovo súladný so zákonom (ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami). Z vyžadovanej ústavnej obsahovej súladnosti podzákonného právneho predpisu s obsahom zákona logicky plynie, že reálne je možná uvedená ústavná konfrontácia podľa čl. 125 odsek 1 ústavy len vtedy, ak sa porovnáva obsah podzákonného právneho predpisu s obsahom splnomocňujúceho ustanovenia zákona, pretože v uvedenom prípade existuje obsahová príčinná súvislosť (kauzálny *nexus*, *causa proxima*) medzi splnomocňujúcim zákonným ustanovením a podzákonným právnym predpisom. Obsah podzákonného právneho predpisu s kompetenčným ustanovením zákona nie je možné skúmať, pretože medzi nimi absentuje akákoľvek obsahová príčinná súvislosť. Ak teda Ústavný súd Slovenskej republiky ustálil napr. vo svojom náleze Pl. ÚS 8/2021 zo dňa 1. decembra 2021, že vyhlášky, vydávané úradom verejného zdravotníctva ako dekoncentrovaným orgánom štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou a regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva, sú preskúmateľné v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy, vyslovil len tú skutočnosť, že z hľadiska striktného označenia foriem normatívnych právnych aktov je daná konfrontácia súladnosti formálne ústavne priechodná. Z vyššie uvedeného plynie, že podzákonné právne predpisy, vydávané orgánmi štátnej moci na úseku verejného zdravotníctva tým, že vo forme podzákonného právneho

70	ARTICLES Ferdinand KORN	Extrémna disproportionálnosť, ústavno-právne a teoreticko-filozofické východiská a limity jej aplikácie pri aktuálnom strete katalogizovaných základných práv a slobôd jednotlivca a ochrany verejného zdravia	
----	----------------------------	--	--

predpisu ukladajú povinnosti na základe kompetenčného zákonného ustanovenia, resp. že podzákonným právnym predpisom obmedzujú základné práva a slobody jednotlivca, spôsobujú extrémnu disproportionálnosť stretnutia základných práv a slobôd jednotlivca a verejného záujmu štátu pri ochrane verejného zdravia.

Problematika určenia hraníc extrémnej disproportionality pri strete základného práva a slobody jednotlivca a verejného záujmu určeného štátom z hľadiska ústavno-právnej úrovne výkladu a aplikácie obsahu ústavnej textácie článkov ústavy Ústavným súdom Slovenskej republiky

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obmedzenie akéhokoľvek základného práva alebo slobody možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnejmu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t. j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality (m. m. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03) (tiež Kmec a kol., 2012, s. 1082 a nasl.).

Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. júna 2009, č. k. PL. ÚS 11/09–16 považuje za neoddeliteľnú súčasť právnej istoty, realizovanú tým istým ústavným súdom, samoviazanosť ústavného súdu svojou doterajšou judikatúrou a označuje ju „ako jeden z kľúčových princípov, ktorým sa musí pri výkone svojej rozhodovacej činnosti riadiť ústavný súd. Táto požiadavka tvorí neoddeliteľnú súčasť ústavného princípu právnej istoty.“ Predvídateľnosť súdnych rozhodnutí v zmysle princípu *de similibus idem est iudicandum* (k rovnakým prípadom sa má pristupovať rovnako, k rôznym rôzne) je atribútom ochrany legitímnych očakávaní, čo je naplnením princípu právnej istoty ako jedného z fundamentálnych princípov fungovania materiálneho právneho štátu a ktorý je pre slovenské právne prostredie nepriamo definovaný z článku 1 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky. Iusnaturalistické ponímanie výkladu a aplikácie objektívneho práva v súlade s „morálkou“ je predmetom kritiky zástancov pozitivistického videnia objektívneho práva, pretože podľa nich môže spôsobiť (a spôsobuje) rozkolísanie princípu právnej istoty v zmysle ochrany legitímnych očakávaní, čím ubera objektívnemu právu na jeho základnej vlastnosti, ktorou je predvídateľnosť a „spravodlivosť“ platného a účinného objektívneho práva „pre každého“.

Ostatné desaťročia sa stretávame v kontinentálnom právnom prostredí Európy, kde písané právo je základným prameňom práva a súdy sú „ústami“ písaného práva (oproti angloamerickému-precedentálnemu-právnomu prostrediu, kde sudca je aktívnym tvorcom práva *ipso iure*) so zvýšeným súdnym aktivizmom, predovšetkým ústavných súdov, ktorý v aktuálnom čase a v aktuálnom spoločenskom prostredí poskytujú nový výklad ústavných princípov, resp. článkov ústavného textu. Hovoríme o tvorbe doktrín ústavným súdom, ktoré sú záväzne pre všetky subjekty vykladajúce a aplikujúce právo v danom právnom prostredí pre čas *pro futuro* (do budúcnosti). Fakticita existencie vytvárania doktrín ústavným

súdom, teda výklad a aplikácia obsahu článkov ústavy v odklone od doterajšej judikatúry a v odklone od textácie článkov ústavy, limituje k vnímaniu ústavného práva v zmysle existencie „law in books“, kde toto právo predstavuje text ústavy a „law in action“, kde toto právo predstavuje nový výklad a aplikáciu textu ústavy ústavným súdom.

Autor článku úmyselne používa pojem „law in books“, resp. „law in action“, pretože možno dôvodne postulovať, že výklad článkov Ústavy Slovenskej republiky tak, ako ich v súvislosti s podnetmi oprávnených subjektov realizuje Ústavný súd Slovenskej republiky pri konfrontácii obsahu predmetných právnych aktov práva verejného zdravotníctva s ústavou, je nielen odvážne „novodoktrinálny“, ale v zmysle koncepcie „law in action“, charakteristickej pre angloamerickú precedenčnú právnu kultúru, založenej na sociologickej teórii objektívneho práva, je zároveň výrazným ústupom od bazálnej myšlienky Kelsenovej čistej právnej vedy v zmysle existencie záväznosti existujúcej základnej normy a to napriek iusnaturalistickému chápaniu objektívneho kontinentálneho práva Gustavom Radbruchom, alebo Robertom Alexym. (Koncepcia Kelsenovej základnej normy, ktorá zruší platnosť všetkých „noriem, ktoré nepatria do jej systému.“) (Alexy, 2009, s. 12).

Ako príklad uvádza autor nasledujúcu skutočnosť.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II.ÚS 410/2020 zo dňa 24. septembra 2020 ustálilo vo svojej textácii na str. 13 a nasl. právnu existenciu právneho aktu *sui generis*, tzv. hybridného správneho aktu, ktorý ústavný súd definuje ako právny akt s prvkami individuálneho právneho aktu a zároveň s prvkami normatívneho právneho aktu. Hybridný právny (správny) akt je podľa názoru ústavného súdu vydávaný na základe zákona nie ako jeho vykonávací predpis, je však adresovaný neurčitému počtu osôb, pričom obsahuje obmedzenia a povinnosti, vyplývajúce zo zákona. Pre vydanie hybridného správneho aktu orgánom verejného zdravotníctva pri nariadení opatrení podľa ust. §12 a ust. §48 odsek 4 Z.č. 355/2007 Z.z. o ochrane verejného zdravia etc., postačuje podľa názoru ústavného súdu „*ratione materiae*“, resp. kompetenčné („upresnenie“ ústavného súdu: legálne kompetenčné, nie statusovo kompetenčné) ustanovenie zákona pre dotknutý orgán štátnej moci.

Ústavný súd teda v predmetnom rozhodnutí vyslovil právnu existenciu hybridného právneho aktu, ktorý je normatívnym právnym aktom a zároveň je to individuálny akt aplikácie práva, ktorý nepotrebuje na svoje vydanie zákonné splnomocnenie, pretože jeho vydanie vyplýva „z podstaty veci“, ktorý zároveň nie je vykonávacím predpisom zákona, ale ktorým je možné „obmedzovať a tiež ukladať povinnosti“ jednotlivcom.

Primárne možno ustáliť, že pre všetky normatívne právne akty právneho poriadku Slovenskej republiky v zmysle naplnenia princípu vnútornej nerozpornosti už v štádiu tvorby práva, platia zjednocujúce základné legislatívne zásady tvorby objektívneho práva, kam zaraďujeme aj zásadu rovnakých pojmov v rovnakých významoch (Surmajová, 2015). Pojem „hybridný právny akt“ sa v teórii (správneho) práva už používa v súvislosti s označením individuálneho aktu aplikácie práva, kde predstavuje právny akt, agregujúci v sebe konštitutívne i deklaratórne právne účinky individuálneho právneho aktu. (Jakab, Seman, Jančát, 2020, s. 47).

Sekundárne platí, že slovenské objektívne právo patrí do kontinentálneho typu právnej kultúry, ktorá je charakteristická tým, že sa jedná o písané právo, ktoré sa subsumuje. Subsumpcia predstavuje určenie právnej normy. Individuálny právny akt je výsledkom

výkladovej a aplikačnej činnosti orgánu verejnej moci, ktorým sa autoritatívne stanovujú (konštitutívne, deklaratórne) práva a povinnosti dotknutých subjektov určitého právne relevantného konkrétneho právneho stavu. Individuálny právny akt je vydaný na základe platného a účinného normatívneho právneho aktu, bez existencie normatívneho právneho aktu nemôže byť vydaný individuálny právny akt. Ak teda platí, že normatívny právny akt je predpokladom existencie vydania individuálneho právneho aktu a že individuálny právny akt je vydaný subsumpciou normatívneho právneho aktu, logicky platí, že individuálny právny akt nemôže nikdy nadobudnúť charakter normatívneho právneho aktu, je to logický oxymoron. „Právny“ stav, ktorý zakladá, že hybridný správny akt, ktorý je individuálnym právnym aktom preto, že je vydaný na základe zákonnej subsumpcie, by následne získal normatívny charakter, je preto logicky v kontinentálnom systéme „písaného“ práva vylúčený. Ak je ústavný súd ústami platnej a účinnej textácie obsahu článku 13 odsek 1,2,3 a 4 ústavy, nikdy nemohol vysloviť vo svojom „*obiter dicta*“ k predmetnému rozhodnutiu vety, ktoré sú citované v predošlých odsekoch. Ak ich ústavný súd napriek textácii článku 13 ústavy vyslovil, je namieste otázka, aké filozoficko-právne fundamenty odôvodnili tak významný hermeneutický odklon ústavného súdu od obsahu článku 13 ústavy a tým svojim výkladom spôsobil extrémnu disproportionálnu pri strete základného práva a slobody jednotlivca, resp. ústavne katalogizovanej možnosti obmedzovať mu základné práva a slobody a ukladať povinnosti na jednej strane a ochrany verejného záujmu (verejného zdravia) zo strany štátu na strane druhej.

Ak by uvedeným teoretickým zdrojom bol iba právny pozitivizmus, vydať dotknuté rozhodnutie by z dôvodu rozporu s ústavnou textáciou bolo nemožné. Ak by uvedeným teoretickým zdrojom bol iba právny iusnaturalizmus, potom je namieste ďalšia otázka a to, kde sú medze nedeterminovanosti pozitívne určeného ústavného textu pre ústavný súd pri výkladovom hľadaní „nadzákonného práva“? Pri hľadaní odpovede na vyslovenú otázku je potrebné načrieť do fiktívnej šiestej minúty právnej filozofie G. Radbrucha.

Ak existuje v iusnaturalistickej koncepcii objektívneho práva nadzákonné právo, čo predstavuje toto nadzákonné právo v materiálnom právnom štáte, je to ústava? Ak je to ústava, znamená to, že nad modernou ústavou ako vrcholnou súčasťou právneho poriadku materiálneho právneho štátu už neexistuje žiadne nadprávo, žiadne prirodzené právo? Čo potom, ak aj text ústavy prestáva byť záväzný pre ústavný súd a jeho nálezy a uznesenia sú s ním v rozpore? Znamená to, že tým, že ústavný súd vydáva nový výklad článkov ústavy, aplikuje do ústavnej regulácie spoločenských vzťahov, napriek existencii ústavného textu, nadprávo, ktoré existuje i nad ústavou? Doktrínálne právo ústavného súdu totiž musí byť nejakým druhom práva už svojou podstatou (*mutatis mutandis* zákonné neprávo a nadzákonné právo), ústavný súd nemôže aplikovať neprávo (*ex iniuria ius non oritur*) a ak ústavný súd striktné neaplikuje ústavný text, aplikuje logicky nadprávo, ktoré stojí nad písanou podobou ústavy (keby dané nadústavné právo nebolo „nad“ písanou ústavou, nemohol by mu ústavný súd dať aplikačnú prednosť pred písanou ústavou a keby sa nejednalo o právo, nemohol by ho súd aplikovať, pretože súdy nemôžu aplikovať neprávo). To logicky znamená, že existuje ústavné neprávo a nadústavné právo a ústavný súd v prípade nového výkladu ústavných článkov aplikuje nadústavné právo. Z uvedeného plynie, že ústava prestáva byť vo svojej písanej podobe bezvýhradný základný právny predpis štátu najvyššej právnej sily, pretože nad ňou vždy existuje nadústavné právo a ak

sa ústavný text dostane do rozporu s nadústavným právom, ústavný súd aplikuje aktuálne nadústavné právo. Kde je ale potom naplnenie princípu právnej istoty pre jednotlivca, ak písaná podoba „spoločenskej zmluvy“, teda ústavy materiálneho právneho štátu, môže znamenať ústavné neprávom?

V praxi to znamená, že v určitom okamihu sa existujúci ústavný text stáva ústavným neprávom a ústavný súd ho vo svojom výklade a rozhodnutiach nahrádza aplikovaním nadústavného práva. Tu ale hrozí nekonečný vertikálny presah existencie nadústavného práva, pretože v zmysle Rabdruchovej teórie o existencii nadzákonného, nadústavného práva platí, že v iusnaturalistickom ponímaní objektívneho práva nikdy nie je možné ustáliť stabilnú podobu hierarchicky najvyššie položeného právneho predpisu, pretože podľa prirodzenoprávnej teórie vždy existuje právo prirodzené, čím hranice medzi prirodzeným a pozitívnym právom, rozumej hranice temporality a bezvýhradnej záväznej stability obsahu textu základného právneho predpisu štátu, nie je možné objektívne ustáliť.

Ak raz ústavný súd aplikuje nadústavné právo, toto právo sa stáva na čas *pro futuro* záväzným, pretože aj zákonodarný orgán musí rešpektovať existujúce a vyslovené nadústavné právo, ktoré ústavný súd vo svojom náleze urobil jediným aplikovateľným ústavným právom a z existujúceho ústavného nepráva urobil neaplikovateľné. Ale ak sa nadústavné právo aplikované ústavným súdom nestane záväzným pre všetky ostatné dotknuté subjekty tvorby, výkladu a aplikácie práva (napr. ústavným súdom vyslovená prípustnosť a následne národnou radou vyslovená neprípustnosť konfrontácie ústavných zákonov a ústavy), ktoré ústavné právo je *pro futuro* pre jednotlivca záväzné, to písané v ústave („law in books“) alebo ústavné doktrinované („law in action“)?

Vyššie uvedené rozhodnutie ústavného súdu Slovenskej republiky predznačuje vysloviť konštatáciu, že pri praktickom výkladovom a aplikačnom prelínaní sa dualizmu objektívneho práva (iusnaturalizmus – iuspozitivizmus) sa do činnosti ústavného súdu latentne vnášajú prvky amerického právneho realizmu a sociologickej jurisprudencie R. Pounda (pôvodná teória „law in books“ a „law in action“ zo začiatku 20. storočia).

Podľa teoreticko-právnej koncepcie právneho realizmu platí, že rozhodnutie konkrétneho sporu nie je viazané ani právnou normou, ani precedensom, ale záleží len na sudcovi, ktorý rozhoduje na základe svojej voľnej úvahy. Americký právny realizmus sa orientuje na skúmanie toho, ako súdy skutočne rozhodujú, bez ohľadu na to, ako by mali rozhodovať z hľadiska platného práva.

Základné teoretické východisko sociologickej jurisprudencie predstavuje tzv. „teória záujmov“. Sociologická jurisprudencia vychádza z predpokladu, že právo má svoj pôvod v organizácii spoločenskej účelnosti a poznať spoločenské ciele a potreby spoločnosti znamená poznať prvky práva. Preto skúmanie týchto spoločenských skutočných cieľov musí predchádzať všetkým ostatným spôsobom poznávania práva, ktoré má zabezpečovať rovnováhu medzi jednotlivými druhmi záujmov v spoločnosti.

V prenesenom obsahovom a pojmovom význame na aktuálne právne reálie platí, že „law in books“ funguje ako účinný regulátor spoločenských vzťahov (čo je jeho cieľom) a ako nástroj predvídateľnosti správania sa subjektov v štáte (čo je jeho účelom) len vtedy, ak jeho obsah má reálnu šancu na použitie a presadenie sa. Z uvedeného pohľadu hovoríme o „law in action“ (Bröstl, Dobrovičová, Kanárik, 2007a, s. 24) z čoho plynie, že v posudzovanom rozhodnutí ústavného súdu textácia článku 13 nepredstavuje pre ústavný súd „law

in action“, ale „iba“ „law in books“, keďže „law in action“ si vytvoril svojou rozhodovacou činnosťou, sledujúc tým dosiahnutie „spoločenského cieľa a účelu hybridných právnych aktov orgánov verejného zdravotníctva“, podporujúc tak (v zmysle teórie sociologickej jurisprudencie a právneho realizmu) „spoločenské ciele a potreby spoločnosti“.

Dosiahnutie účelu a cieľa právneho predpisu, ktorým je regulácia spoločenských vzťahov na úseku ochrany verejného zdravia, nemôže znamenať, že „subjektívna predstava orgánu verejnej moci, vydávajúceho právne akty, o formálnej a obsahovej podobe právnej regulácie priestoru jednotlivca v spoločenskej oblasti ochrany verejného zdravia“, sa stane dôvodom pre korigovanie existujúceho „law in books“ na najvyššej úrovni ústavnej textácie a to Ústavným súdom Slovenskej republiky tým, že ústavný súd výkladovo vytvorí „law in action“, ktorým podporí predmetnú subjektívnu predstavu orgánu verejnej moci preto, aby sa dosiahol „spoločenský cieľ a potreby spoločnosti“, artikulované štátom.

Ústava totiž predstavuje (musí predstavovať) v materiálnom právnom štáte spoločenskú zmluvu, nie je to len „najsilnejší právny predpis“, ktorý si ústavný súd môže vykladať bez determinácie s postulátom, že kontinentálne právo je v prvom rade písaným právom, ktoré sa subsumuje, resp. s ust. § 2 odsek 1 Z.č.400/2015 Z.z., kde sa explicitne hovorí o účasti (odbornej) verejnosti na tvorbe (aj) ústavy. Totiž, ak ústavný súd výkladovo kladie do ústavnej textácie časti, ktoré v nej textačne absentujú, tu už nejde o výklad existujúceho obsahu ústavného článku, ale o jeho tvorbu, novelizáciu, kde ústavný súd nemá právomoc a kompetenciu. Ani Böckenfördeho paradox, týkajúci sa korelácie všeobecnosti obsahu ústavných článkov a potrebe ich priamej vykonateľnosti, nemení nič na tom, že ústavné články musia byť predovšetkým „law in books“ a „law in action“ v jednom, aby sa stabilizoval právny normatívny systém a nestal sa iba príkazom suveréna v záujme aktuálneho nositeľa štátnej moci a z uvedeného plynúcej „potreby“ prijímania takých výkladových rozhodnutí ústavného súdu, ktoré by nežiaduco extenzívne, pod rúškom tvorby práva „law in action“, menili „zabúkaný“ obsah ústavných článkov.

Z vyššie uvedeného plyní, že výklad ústavných článkov ústavným súdom, najmä článku 13 ústavy, ktorý je vo významnom obsahovom nesúlade s platnou a účinnou ústavnou textáciou v zmysle aplikovanej právnej teórie „law in books“ a „law in action“ tak, ako je to analyzované autorom v predošlých riadkoch, spôsobuje extrémnu disproportionálnosť stretnutia základných práv a slobôd jednotlivca a verejného záujmu štátu pri ochrane verejného zdravia.

Záver

V súvislosti so skúmaním ústavnosti aktuálne prijímaných normatívnych právnych aktov orgánmi verejnej moci na úseku verejného zdravotníctva bol v článku prezentovaný vyvstávajúci aktuálny problém v otázke určenia hraníc aplikácie extrémnej disproportionality pri strete katalogizovaného základného práva a slobody jednotlivca s verejným záujmom, ktorý sa štátom prezentuje ako ochrana verejného zdravia vo zvýraznení jej dvoch aspektov a to právnych foriem regulácie priestoru jednotlivca zo strany štátnej moci a výkladu a aplikácie ústavného textu Ústavným súdom Slovenskej republiky.

Summary

In connection with the researching of the constitutionality of currently adopted normative legal acts by public authorities in the field of public health, the article articulated the current problem of determining the limits of the application of extreme disproportionality in the clash of the catalogued fundamental right and freedom of the individual with public good (interest), which is presented by the state as the protection of public health.

Literatúra

ALEXY, R. *Pojem a platnosť práva*. Bratislava: Kalligram, 2009. ISBN 978-80-8101-062-0.

ALEXY, R. *A Theory of Constitution Rights*. Oxford: Oxford University Press, 2002.

BARAK, A. *Sudca v demokracii*. Bratislava: Kalligram, 2016. ISBN 978-80-811-921-0.

BREICHOVÁ-LAPČÁKOVÁ, M. *Ústava a ústavné zákony*. Bratislava: Kalligram, 2013. ISBN 978-80-8101-727-8.

BRÖSTL, A. *Dejiny právneho a politického myslenia*. Bratislava: Iura edition, 1999. ISBN 80-88715-39-3.

BRÖSTL, A. a kol. *Ústavné právo Slovenskej republiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-433-6.

BRÖSTL, A., DOBROVIČOVÁ, G. a KANÁRIK, I. *Teória práva*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2007. ISBN 978-80-7097-680-7.

BRÖSTL, A., DOBROVIČOVÁ, G. a KANÁRIK, I. *Základy štátovedy*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2007. ISBN 978-80-7097-679-1.

BRÖSTL, A. a kol. *Teória práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2013. ISBN 978-80-7380-425-1.

ČIČ, M. a kol. *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*. Eurokódex, 2012. ISBN 978-80-89447-93-0.

DOBROVIČOVÁ, G. *Vybrané otázky recentných prameňov práva v Slovenskej republike*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2004. ISBN 80-7097-575-X.

DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky*. Komentár. 3. vydanie. Heuréka, 2012. ISBN 80-89122-73-8.

76	ARTICLES Ferdinand KORN	Extrémna disproporcionalita, ústavno-právne a teoreticko-filozofické východiská a limity jej aplikácie pri aktuálnom strete katalogizovaných základných práv a slobôd jednotlivca a ochrany verejného zdravia	
----	----------------------------	---	--

DWORKIN, R. *Když se práva berou vážně*. Praha, 2001. ISBN 80-7298-022-X.

FRIDRICH, B. *Ústavné garancie ľudských práv*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2013. ISBN 978-80-7160-338-2.

HOLLÄNDER, P. *Filosofie práva*. 2. rozšírené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012. ISBN 978-80-7380-366-7.

GERLOCH, A., TOMÁŠEK, M. et al. *Nové jevy v právu na počátku 21.století II. Teoretické a ústavní impulzy rozvoje práva*. Praha: Nakladatelství Karolinum, Univerzita Karlova v Praze, 2010. ISBN 978-80-246-1742-8.

SURMAJOVÁ, Ž. *Základné princípy legislatívy*. 2015. Dostupné z: https://beta.ucps.sk/ZAKLADNE_PRINCIPY_LEGISLATIVY.

Najvýznamnejšie teórie a smery v sociológii práva. Dostupné z: <https://referaty.aktuality.sk/najvyznamnejsie-teorie-a-smery-v-sociologii-prava/referat-16901>.

CHOVANEK, J. *Ústava Slovenskej republiky – základný zákon štátu*. Bratislava: Procon, s.r.o., 2002. ISBN 80-85717-06-9.

JAKAB, R., SEMAN, T. a JANČÁT, L. *Transteritoriálne správne akty*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2020. ISBN 978-80-8152-918-4.

KANÁRIK, I. *Zvrchovanosť zákona. (Aktuálne otázky v Slovenskom právnom poriadku)*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2003. ISBN 80-7097-531-8.

KORN, F. *Objektívne právo ako spoločenský normatívny systém*. Vysokoškolská učebnica. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2019. ISBN 978-80-263-1454-7.

KORN, F. *Článok 51 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky. Výber z prevrávajúcich a nastolených teoreticko-právnych tém, prezentovaných obsahom konkrétneho článku ústavného textu*. Brno: Tribun EU, s.r.o., 2019a. ISBN 978-80-263-1486-8.

KMEC, J. a kol. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-365-3.

KELSEN, H. *Všeobecná teorie norem*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2000. ISBN 80-210-2325-2.

KLÍMA, K. *Encyklopedie ústavního práva*. Praha: Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-295-2.

KLÍMA, K. *Ústavní právo*. 2. rozšírené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. ISBN 80-86473-90-2.

KLUČKA, J. Miesto a úprava noriem medzinárodného práva v Ústave Slovenskej republiky. *Justičná revue*. 2002, č.4. ISSN 1335-6461.

KLUČKA J. a FEŤKOVÁ G. *Právne vety z činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky*. Košice, 2000.

KRSKOVÁ, A. *Základy práva*. Druhé vydanie. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1996. ISBN 80-08-01740-6.

ONDŘEJEK, P. *Princip proporcionality a jeho role při interpretaci základních práv a svobod*. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2012. ISBN 978-80-87576-31-1.

OTTOVÁ, E. *Teória práva*. 3. vydanie. Heuréka, 2010, s. 261–262. ISBN 978-80-89122-59-2.

PALÚŠ, I. *Štátne právo porovnávacie*. Košice: Právnická fakulta UPJŠ, 2002. ISBN 80-7097-483-4.

PALÚŠ, I. a SOMOROVÁ, Ľ. *Štátne právo Slovenskej republiky*. Košice: Právnická fakulta UPJŠ, 2011. ISBN 987-80-7097-787-3.

PRUSÁK, J. Princípy v práve. *Právny obzor*. 1997, č.3. ISSN 0032-6984.

WEYR, F. *Teorie práva*. Reprint pôvodného vydania z roku 1936. Praha: Walters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7552-000-5.

Kontakt

JUDr. PhDr. ThDr. Ferdinand Korn, PhD.
Lekárska fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Ústav verejného zdravotníctva a hygieny
Trieda SNP 1
040 11 Košice, Slovenská republika
drfkorn@centrum.sk